

# **МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

## **МИСТЕЦТВО 5–9 класи**

Навчальна програма  
для загальноосвітніх навчальних закладів<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

### **Укладачі програми (2012 рік):**

**Людмила Масол**, провідний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат педагогічних наук (керівник групи);

**Оксана Коваленко**, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України;

**Галина Сотська**, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук; старший науковий співробітник;

**Галина Кузьменко**, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук;

**Жанна Марчук**, учитель образотворчого мистецтва гімназії № 290 м. Києва, заслужений учитель України, учитель-методист;

**Олена Константинова**, учитель образотворчого мистецтва спеціалізованої школи з поглибленим вивченням англійської мови № 16 м. Києва, вчитель-методист;

**Людмила Паньків**, доцент кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури Інституту мистецтв Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук;

**Ірина Гринчук**, доцент кафедри інструментального виконавства Тернопільського національного університету ім. Володимира Гнатюка, кандидат педагогічних наук;

**Надія Новикова**, вчитель музичного мистецтва та художньої культури ЗОШ I– III ст. № 4 м. Бучі, Київська область, заслужений учитель України, кандидат педагогічних наук;

**Наталія Овіннікова**, вчитель музичного мистецтва та художньої культури ЗОШ I– III ст. № 119 м. Києва, учитель-методист.

### **Робоча група з оновлення програми:**

**Олена Гайдамака**, старший науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук;

**Наталія Лемешева**, методист образотворчого мистецтва лабораторії виховної роботи лабораторії КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», Черкаська обл.;

**Тетяна Абрамян**, учитель музичного мистецтва Торецької загальноосвітньої школи I–III ст. № 10 Торецької міської

ради, Донецька обл., учитель-методист;

**Оксана Гусєва**, викладач образотворчого мистецтва Педагогічного коледжу ім. А. Ю. Кримського м. Володимир – Волинського, Волинська обл.;

**Олена Коваль**, учитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітній навчальний заклад І ступеня – гімназія № 39» Кам'янської міської ради, Дніпропетровська обл., учитель-методист;

**Микола Скиба**, експерт з питань освіти Українського інститут майбутнього, м. Київ;

**Тетяна Шлєєнкова**, учитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 24 – центр дитячої та юнацької творчості «Оберіг» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області», Кіровоградська обл., заслужений учитель України.

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мистецтво — особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього та внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність» та ін. Особливості опанування мистецтвом в школі пов'язані з його багатогранним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-чуттєву сферу, мислення й потреби. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства. Таким чином, здійснюється виховання в учнів ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби у творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Навчання в основній школі спрямовується на досягнення *мети базової загальної середньої освіти*, яка полягає в розвитку та соціалізації особистості учнів, формуванні їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких навичок і навичок життєзабезпечення, здатності до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Випускник основної школи є патріотом України, поважає її історію, культуру і культуру інших народів, вільно володіє державною (і рідною, у разі відмінності) мовою, спілкується щонайменше однією іноземною мовою, має бажання і здатність до самоосвіти, активний і відповідальний у громадському й особистому житті, підприємливий і ініціативний, має уявлення про світобудову, береже природу, безпечно використовує досягнення науки і техніки, дотримується здорового способу життя.

Мета базової загальної середньої освіти досягається шляхом реалізації таких **завдань загальної мистецької освіти**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу;
- розвиток художніх здібностей, креативного мислення;

- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Загальна мистецька освіта ґрунтується на **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності, полікультурності.

Опанування учнями мистецтва в основній школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного та інтегративного підходів. *Компетентнісний підхід* сприяє формуванню предметних, міжпредметних і ключових компетентностей. *Особистісно зорієнтований підхід* забезпечує розвиток в учнів індивідуальних художніх здібностей (музичних, образотворчих та ін.), творчого потенціалу. *Діяльнісний підхід* спрямований на розвиток художніх умінь і здатності застосовувати їх у навчальній та соціокультурній практиці. *Інтегративний підхід* виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в рамках освітньої галузі та пошуку міжпредметних зв'язків із предметами інших освітніх галузей, інтеграції шкільного навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

**Предметна мистецька компетентність** (музична, образотворча, хореографічна, театральна, екранна) — це здатність до пізнавальної і практичної діяльності у певному виді мистецтва. Вона формується у процесі опанування учнями системи знань та уявлень у сфері певного виду мистецтва (знаннявий компонент), набуття ними художньо-творчого досвіду з мистецтва (діяльнісний компонент), виховання ціннісних орієнтацій щодо мистецтва та мистецької діяльності (ціннісний компонент).

Під час опанування учнями різних видів мистецтва формуються **міжпредметні естетичні компетентності** — здатність учня орієнтуватися в естетичних нормах різних сфер соціуму відповідно до сформованих естетичних ідеалів і цінностей, системи інтегрованих мистецьких знань і досвіду.

Предметні мистецькі та міжпредметні естетичні компетентності виявляються у здатності особистості використовувати набутий досвід мистецької діяльності у навчальних і життєвих ситуаціях, зокрема під час практичної,

пізнавальної й творчої діяльності, сприймання, аналізу, інтерпретації творів мистецтва, участі у різних мистецьких заходах; у висловлюваннях, судженнях щодо ціннісного ставлення та щодо усвідомлення соціального, культурного, особистісного значення мистецтва; у критичній оцінці на основі естетичних засад та аргументації своєї позиції щодо творів мистецтва, довкілля, медіа й інтернет-ресурсів; у продукуванні креативних ідей та пропонуванні способів їхньої реалізації; в умінні трансформувати мистецькі знання у досвід діяльності виконання практичних і творчих завдань, естетизації середовища та корекції власного емоційного стану, задоволення власних творчих потреб тощо.

Мистецтво відіграє важливу роль у формуванні ключових компетентностей, зокрема:

Таблиця

| Ключова компетентність                                        | Компоненти                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовою | <b>Уміння:</b> висловлювати свої почуття та переживання від сприймання творів мистецтва; брати участь у дискусіях, обговореннях на теми мистецтва, чітко формулювати судження щодо мистецтва й мистецьких явищ; ділитися своїми творчими ідеями, почуттями, коментувати й оцінювати власну художньо-творчу діяльність і творчість інших<br><b>Ставлення:</b> усвідомлення загальнолюдських цінностей, національної самобутності через мистецтво, готовність до їхнього поширення |
| 2. Спілкування іноземними мовами                              | <b>Уміння:</b> сприймати твори мистецтва різних країн, народів<br><b>Ставлення:</b> пошанування культурного розмаїття, усвідомлення ширших можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 3. Математична компетентність                                 | <b>Уміння:</b> аналізувати твори мистецтва, розуміти логіку художньої форми; здійснювати необхідні розрахунки для встановлення пропорцій, відтворення перспективи, створення об'ємно-просторових композицій, визначення метру, запису ритму тощо<br><b>Ставлення:</b> усвідомлення взаємозв'язку математики й мистецтва на прикладах творів різних видів мистецтва                                                                                                               |
| 4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях  | <b>Уміння:</b> спостерігати, досліджувати і відтворювати в художніх образах довкілля та явища природи засобами мистецтва; використовувати нові технічні засоби для втілення художніх ідей, застосовувати знання із природничих наук (акустики, оптики, хімії тощо)                                                                                                                                                                                                               |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | <b>Ставлення:</b> розуміння гармонійної взаємодії людини і природи, сприймання довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 5. Інформаційно-цифрова компетентність      | <p><b>Уміння:</b> застосовувати сучасні цифрові технології для створення, презентації та популяризації художніх образів; добирати й опрацьовувати потрібну інформацію (зображення, текст, аудіо, відео) для пізнання, творення мистецтва у пошуково-дослідній і соціокультурній діяльності</p> <p><b>Ставлення:</b> усвідомлення можливостей використання сучасних цифрових технологій для художньо-творчого самовираження та віртуальних мистецьких подорожей</p>                                                                                                            |
| 6. Уміння вчитися впродовж життя            | <p><b>Уміння:</b> визначати власні художні інтереси та потреби; планувати й організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва чи самовираження через мистецтво; раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб, здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію</p> <p><b>Ставлення:</b> усвідомлення власного рівня опанування художньої інформації, самооцінювання досягнень і помилок, готовність до пошуку нових шляхів для художньо-творчого розвитку</p>                                                                            |
| 7. Ініціативність і підприємливість         | <p><b>Уміння:</b> критично оцінювати й інтерпретувати явища культури минулого і сучасності, розуміючи роль традицій та інновацій; працювати в команді для пошуку вирішення художньо-творчих завдань; презентувати власні твори, пропонувати ідеї, шляхи розв'язання творчих завдань, оцінювати і визначати свої сильні і слабкі сторони</p> <p><b>Ставлення:</b> ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, прагнення до творчої самореалізації (відчуття потреби бути учасником мистецьких заходів і подій), відповідальність за особистий і колективний результат</p> |
| 8. Соціальна та громадянська компетентності | <p><b>Уміння:</b> ефективно співпрацювати з іншими, зокрема для реалізації громадських мистецьких проєктів; творити (самостійно чи в команді) естетичне середовище</p> <p><b>Ставлення:</b> усвідомлення своєї причетності до соціокультурних і суспільних процесів, розуміння своєї національної ідентичності завдяки пізнанню українського мистецтва в контексті світового, дбайливе ставлення до народних традицій, мистецтва рідного краю,</p>                                                                                                                            |

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                 | власної культури і надбань інших культур; розуміння значущості мистецтва для суспільного розвитку; гордість за здобутки українців у мистецькій діяльності                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 9. Обізнаність і самовираження у сфері культури | <p><b>Уміння:</b> розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприймання мистецтва та художньо-творчої діяльності; аналізувати, інтерпретувати, давати естетичну оцінку творам різних видів мистецтва та довкілля; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва</p> <p><b>Ставлення:</b> пошана до національної культури; повага і толерантне ставлення до культурного розмаїття світу; усвідомлення потреби збереження художнього надбання людства</p> |
| 10. Екологічна грамотність і здорове життя      | <p><b>Уміння:</b> використовувати мистецтво для вираження власних емоцій, почуттів, переживань та впливу на власний емоційний стан</p> <p><b>Ставлення:</b> розуміння гармонійної взаємодії людини і природи, сприймання довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації</p>                                                                                                                                                                                         |

З метою інтеграції навчальних предметів і предметних циклів, формування ключових та міжпредметних компетентностей у зміст навчання введено **наскрізні змістові лінії** — соціально значущі надпредметні теми, які сприяють формуванню в учнів уявлення про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях. Зміст наскрізних змістових ліній є складовою основного змісту освіти і реалізується через відповідні трактування, приклади і методи навчання, створення надпредметних, загальношкільних проєктів (зокрема, через творчу роботу, яка виходить з наскрізних тем або інтегрує навчальні предмети) тощо.

Наскрізними змістовими лініями в основній школі визначено такі: **«Екологічна безпека й сталий розвиток»**, **«Громадянська відповідальність»**, **«Здоров'я і безпека»**, **«Підприємливість і фінансова грамотність»**.

Наскрізна змістова лінія **«Екологічна безпека й сталий розвиток»** націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Реалізація змістової лінії **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** здійснюється на основі творів мистецтва та художньо-творчої діяльності у процесі виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до природи; усвідомлення себе частиною світу, в якому все



взаємопов'язане; розуміння єдності національно-регіональних цінностей і глобальних людських пріоритетів.

Наскрізна змістова лінія **«Громадянська відповідальність»** спрямована на виховання відповідального громадянина своєї держави. Вагомою її складовою є формування в учнів культурної самосвідомості – здатності розуміти роль культури у становленні способу мислення і поведінки людей, шанобливого, толерантного ставлення до культурних надбань свого народу, країни, світу; усвідомлення власної значущості і відповідальності щодо причетності до свого народу. Це здійснюється під час опанування учнями досягнень українського мистецтва, зокрема в контексті світової мистецької спадщини.

Наскрізна змістова лінія **«Здоров'я і безпека»** націлена на формування духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище. Її реалізація засобами мистецтва сприятиме гармонізації інтелектуальної та емоційної сфер особистості. Це відбувається у процесі усвідомлення учнями впливу мистецтва на емоційну сферу людини, зокрема через емоційно-образне пізнання навколишнього світу на основі синтезу різних видів мистецтва; ознайомлення з елементами арттерапії, які сприятимуть збагаченню емоційно-почуттєвої сфери школярів, зниженню кількості захворювань та поведінкових ризиків.

Наскрізна змістова лінія **«Підприємливість і фінансова грамотність»** націлена на формування проактивної особистості, яка вміє планувати й досягати поставлених цілей, розвиває свої лідерські якості тощо. Вона реалізується у процесі формування в учнів умінь реально визначати свої сильні й слабкі сторони; мотивації учнів до виявлення творчих ініціатив та сприяння їхній реалізації, зокрема через втілення їх у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній).

## Характеристика структури програми й особливості організації навчально-виховного процесу

Структура програми «Мистецтво» зумовлена логікою побудови всього курсу, яка забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Логічна послідовність тем за роками навчання (однакова і для автономного викладання музичного та образотворчого мистецтва, і для інтегрованого курсу) охоплює такі ключові естетичні категорії, як **види, жанри, стилі** мистецтва. Спільна тематика кожного року розподіляється на окремі теми варіативно, адже змістове наповнення конкретизується відповідно до специфіки кожного з блоків програми: предметів «**Музичне мистецтво**» і «**Образотворче мистецтво**» чи інтегрованого курсу «**Мистецтво**».

Основні види діяльності учнів на уроках охоплюють художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретацію та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва й засвоєння відповідної мистецької термінології.

У 5–7 класах пріоритетними є різноманітні форми практичної діяльності учнів, під час якої відбувається їхнє самовираження у співі, інструментальному музикуванні, малюванні, ліпленні, конструюванні, театралізації тощо. Учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва (5 клас), палітру жанрів музичного та образотворчого мистецтва (6 клас), новітні явища в мистецтві в єдності традицій і новаторства (7 клас). У 8–9 класах учні опановують стилі та напрями мистецтва, які історично склалися впродовж епох, тому пріоритетними стають такі види діяльності, як інтерпретація художніх творів у культурологічному контексті, виконання індивідуальних і колективних проєктів. Водночас поглиблюються знання термінології (мистецтвознавча й культурологічна пропедевтика).

Окрім внутрішньої галузевої інтеграції, доцільно використовувати міжпредметні зв'язки й з іншими освітніми галузями: «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Технології», «Здоров'я і фізична культура» та ін.

Програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального художнього матеріалу. **Учитель самостійно** визначає обсяг годин на вивчення окремої теми навчальної програми, за необхідності **має право** змінювати порядок вивчення тем у межах навчального року. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику й критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, ураховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний смисл. Отже, головне надзавдання

вчителя — створити захопливу й емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім **уроком мистецтва**, надихав учнів на творчість — в особистісній і соціокультурній діяльності.

Години резервного часу використовуються на розсуд учителя — на відвідування музеїв, виставок, театрів тощо.

### Загальна тематична структура програми

| Клас | Тема                                     | Кількість годин на тиждень    |                        |
|------|------------------------------------------|-------------------------------|------------------------|
|      |                                          | Інтегрований курс «Мистецтво» |                        |
|      |                                          | Музичне мистецтво             | Образотворче мистецтво |
| 5    | Види мистецтва                           | 1                             | 1                      |
| 6    | Жанри мистецтва                          | 1                             | 1                      |
| 7    | Мистецтво: діалог традицій і новаторства | 1                             | 1                      |
|      |                                          | Інтегрований курс «Мистецтво» |                        |
| 8    | Мистецтво в культурі минулого            | 1                             |                        |
| 9    | Мистецтво в культурі сучасності          | 1                             |                        |

### Особливості оцінювання результатів навчання

Багатокомпонентність змісту мистецької освіти зумовлює багатofункціональність оцінювання досягнень учнів у цій галузі, єдність *діагностичної, коригувальної, стимулюючо-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій*.

Об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти мають стати основні **компетентності**:

- предметні мистецькі;
- міжпредметні естетичні;

- ключові.

Система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на позитивному ставленні до кожного учня; оцінюється не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних досягнень. Як відомо, значну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо), які впливають на освітні результати учнів. Тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення. Комплексна перевірка та оцінка, яка інтегрує результати різних видів діяльності учнів — інформаційно-пізнавальної, практичної, творчої, — дають змогу вчителю об'єктивно, але водночас і гуманно (не пригнічуючи особистість) оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

До основних видів оцінювання належать: *поточне* (виконує діагностичну, стимулюючу, коригуючу функції), *тематичне* і *підсумкове* (семестрове і річне). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка й взаємне оцінювання.

**Тематична структура програми «Музичне мистецтво» (5–7 класи)**  
 35 годин на рік (1 година на тиждень), з них 4 години — резервний час

| Клас | Тема року                             | Теми                                                                                                               |
|------|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5    | Види музичного мистецтва              | Музика як вид мистецтва                                                                                            |
|      |                                       | Народна музика                                                                                                     |
|      |                                       | Професійна музика                                                                                                  |
|      |                                       | Взаємодія музики з іншими видами мистецтва<br>(образотворче мистецтво, архітектура, література, театр, цирк, кіно) |
| 6    | Жанри музичного мистецтва             | Жанри камерно-вокальної музики                                                                                     |
|      |                                       | Жанри хорової музики                                                                                               |
|      |                                       | Жанри камерно-інструментальної музики                                                                              |
|      |                                       | Жанри симфонічної музики                                                                                           |
| 7    | Музика: діалог традицій і новаторства | Мистецтво в нашому житті                                                                                           |
|      |                                       | Новітні музичні явища                                                                                              |

**5 клас. Види музичного мистецтва**

| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Зміст навчального матеріалу                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>орієнтується в основних засобах музичної виразності, їхньої ролі у створенні музичного образу;</li> <li>називає особливості народних пісень і танців, народних музичних інструментів;</li> <li>наводить приклади значення музики в житті, зокрема в побуті, медіапросторі</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>дотримується правил співу;</li> <li>виразно виконує народні пісні з елементами театралізації, зокрема обрядові, побутові, історичні та ін.;</li> <li>створює найпростіший ритмічний супровід до пісні;</li> <li>розрізняє тембри співацьких голосів, звучання українських народних інструментів;</li> <li>застосовує музичні знання та вміння у власному житті;</li> <li>інтерпретує зміст прослуханих музичних творів</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>висловлює оцінні судження щодо образного змісту прослуханих музичних творів;</li> <li>виявляє емоційно-ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва;</li> <li>усвідомлює українську культурну ідентичність, виявляє шану до мистецького надбання українського народу й гордість за нього;</li> <li>пропагує національну культуру через власну художньо-творчу діяльність;</li> <li>виявляє повагу та толерантне ставлення до культурного розмаїття різних регіонів світу</li> </ul> | <p>Музика як вид мистецтва</p> <p>Народна музика</p> |
| <p><b>Учень / учениця</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Професійна музика</p>                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>орієнтується</i> у характерних ознаках програмної та непрограмної, вокальної та інструментальної, хорової та симфонічної музики;</li> <li>• <i>орієнтується</i> в поняттях «вокальна», «інструментальна», «хорова», «симфонічна музика»;</li> <li>• <i>розуміє</i> зв'язок народної і професійної музики;</li> <li>• <i>наводить приклади</i> взаємодії музики та інших видів мистецтва (образотворче мистецтво, література, театр, цирк, кіно);</li> <li>• <i>називає</i> різновиди ансамблів та оркестрів</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>порівнює</i> твори вокальної та інструментальної музики;</li> <li>• <i>передає</i> музичні образи в малюнках, пластичних імпровізаціях;</li> <li>• <i>розрізняє</i> тембри інструментів симфонічного оркестру;</li> <li>• <i>характеризує</i> засоби музичної виразності;</li> <li>• <i>інтерпретує</i> зміст музичних творів і творів інших видів мистецтва;</li> <li>• <i>застосовує</i> музичні знання та вміння, зокрема форми взаємодії музики з іншими видами мистецтва в процесі комунікації</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> оцінні судження щодо образного змісту прослуханих музичних творів;</li> <li>• <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до творів музичного мистецтва;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> загальнолюдські цінності, транслятором яких є мистецтво</li> </ul> | <p>Взаємодія музики з іншими видами мистецтва</p> |
| <p><b>Наприкінці 5 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• інтерпретувати зміст музичних творів, зокрема в їх взаємозв'язках з іншими видами мистецтва;</li> <li>• передавати враження від музики вербальними, художніми засобами, засобами ритмопластики та театралізації;</li> <li>• виконувати пісні серед однолітків, у родині з рухами та ритмічним акомпанементом;</li> <li>• розуміти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, застосовувати міжпредметні компетентності у процесі</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <p>художньо-творчої діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• висловлювати власні судження про музику та інші види мистецтва, виявляти естетичне ставлення до них;</li> <li>• брати участь у міжособистісному спілкуванні з приводу музики, співпрацювати в малих і великих групах;</li> <li>• проявляти допитливість у процесі пізнання музики, використовувати різні друковані джерела інформації про музичне мистецтво в навчально-пізнавальній і соціокультурній діяльності</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                   |
| <b>6 клас. Жанри музичного мистецтва</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                   |
| <b>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Зміст навчального матеріалу</b>                                |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>орієнтується</i> у характерних ознаках жанрів камерно-вокальної та хорової музики (пісня, гімн, романс, кантата, ораторія, меса, літургія та ін.) відповідно до їх призначення;</li> <li>• <i>наводить приклади</i> творів жанрів камерно-вокальної та хорової музики</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>порівнює</i> камерно-вокальні та хорові жанри;</li> <li>• <i>порівнює</i> власну думку щодо музики з думкам інших і толерантно ставиться до них, виявляє ініціативу та взаємодопомогу в груповій роботі;</li> <li>• <i>виконує</i> пісні, які виражають різні естетичні почуття;</li> <li>• <i>інтерпретує</i> образний зміст камерно-вокальних і хорових творів;</li> <li>• <i>застосовує</i> набуті знання про вокальну та хорову музику у власній виконавській діяльності</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> оцінні судження щодо музики різних жанрів;</li> <li>• <i>виявляє</i> емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їхній вплив;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> загальнолюдські, естетичні та художні цінності у творах музичного мистецтва різних жанрів;</li> </ul> | <p>Жанри камерно-вокальної музики</p> <p>Жанри хорової музики</p> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>усвідомлює</i> необхідність збереження музичної культури людства</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                              |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає й розуміє</i> характерні ознаки музичних жанрів — камерно-інструментальних (прелюдія, скерцо, ноктюрн, етюд, варіації, рондо, соната, квартет та ін.) і симфонічних (увертюра, концерт, симфонія, симфонічна поема, сюїта та ін.);</li> <li>• <i>наводить приклади</i> музичних циклів, поєднання жанрів</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>виконує</i> пісні, зокрема двоголосні;</li> <li>• <i>інтерпретує</i> інструментальні твори різних жанрів;</li> <li>• <i>порівнює</i> жанри камерної та симфонічної музики;</li> <li>• <i>застосовує</i> набуті знання про інструментальну музику в процесі міжособистісного спілкування</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> оцінні судження щодо музики різних жанрів;</li> <li>• <i>виявляє</i> естетичне ставлення до музичної діяльності;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> загальнолюдські, естетичні та художні цінності у творах музичного мистецтва різних жанрів;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> необхідність збереження музичної культури людства</li> </ul> | <p>Жанри камерно-інструментальної музики</p> <p>Жанри симфонічної музики</p> |
| <p><b>Наприкінці 6 класу учень/учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• інтерпретувати музичні твори різних жанрів, усвідомлюючи єдність змісту і форми, типи розвитку музики;</li> <li>• виконувати пісні різних жанрів (соло, в ансамблі, хорі);</li> <li>• застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації, створення домашньої фонотеки, складання програм шкільних і позашкільних концертів;</li> <li>• розуміти зв'язок музики з гуманітарними та природничими дисциплінами, застосовувати міжпредметні</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                              |

компетентності в різноманітній творчій діяльності;

- висловлювати оцінні судження щодо музики різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до музичної діяльності, брати участь у дискусіях, порівнювати власну думку щодо музики з думкам інших і толерантно ставитися до них, виявляти ініціативу та взаємодопомогу в груповій роботі;
- проявляти активність у процесі пізнання музичного мистецтва, використовувати медіаресурси (радіо, телебачення тощо) у пошуковій діяльності

### 7 клас. Мистецтво: діалог традицій і новаторства

| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Зміст навчального матеріалу             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>орієнтується</i> в особливостях музичної культури рідного краю;</li><li>• <i>називає</i> видатних митців (композиторів, виконавців, мистецькі колективи тощо) рідного краю;</li><li>• <i>знає</i> про аранжування в музичному мистецтві; наводить приклади аранжування в народній й академічній музиці;</li><li>• <i>наводить приклади</i> відображення етнічних мотивів у класичній і сучасній музиці</li></ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>виконує</i> пісні, створює вокальні та інструментальні імпровізації;</li><li>• <i>порівнює</i> оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань;</li><li>• <i>застосовує</i> знання та вміння з аранжування народної музики у власній виконавській творчості</li></ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>виявляє</i> емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їх вплив;</li><li>• <i>аналізує</i> твори музичного мистецтва, виявляє емоційно-ціннісне ставлення до них;</li><li>• <i>усвідомлює</i> необхідність збереження художнього надбання людства</li></ul> | <p>Музичне мистецтво в нашому житті</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>орієнтується в особливостях музичних явищ XX–XXI ст. (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня та ін.);</li> <li>називає виражальні засоби електронної музики</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>порівнює рок-оперу, мюзикл і класичні музично-театральні жанри;</li> <li>розрізняє й виконує вокальні твори сучасних напрямів (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня);</li> <li>створює елементарні музичні/ритмічні композиції, зокрема з використанням комп'ютерних технологій;</li> <li>застосовує знання про сучасні музичні напрями у власній творчій діяльності</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>висловлює емоційно-ціннісне ставлення до творів сучасного музичного мистецтва;</li> <li>аналізує, інтерпретує, дає естетичну оцінку творам музичного мистецтва, (зокрема, естетично оцінює музичний супровід медіа та інтернет-простору з активною критичною позицією);</li> <li>усвідомлює загальнолюдські цінності, транслятором яких є твори музичного мистецтва минулого і сучасності;</li> <li>усвідомлює необхідність збереження мистецького надбання людства</li> </ul> | <p>Новаторство в музичному мистецтві</p> |
| <p><b>Наприкінці 7 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>самостійно інтерпретувати музику сучасності, розуміючи взаємозв'язок традицій і новаторства;</li> <li>виконувати сучасні вокальні твори, зокрема мовою оригіналу, створювати елементарний музичний (ритмічний, пластичний) супровід до них, застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації та у соціокультурній діяльності;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                          |

- розуміти зв'язок музики з предметами інших освітніх галузей і застосовувати міжпредметні компетентності у процесі самореалізації та в соціокультурній діяльності;
- висловлювати критичні судження щодо музичних явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументовано доводити власну позицію щодо музичних явищ сьогодення під час дискусії, брати участь у різних видах індивідуальної і колективної музичної діяльності;
- проявляти самостійність у процесі пізнання музичних явищ сучасності, прагнення використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні програми з музичного мистецтва в пошуково-дослідній і соціокультурній діяльності

### **Тематична структура програми «Образотворче мистецтво» (5–7 класи)**

35 годин на рік (1 година на тиждень), з них 4 години — резервний час

| Клас | Тема року                                | Теми                                                                                                                     |
|------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5    | Види мистецтв                            | Графіка                                                                                                                  |
|      |                                          | Живопис                                                                                                                  |
|      |                                          | Скульптура. Декоративно-прикладне мистецтво                                                                              |
|      |                                          | Взаємодія образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва (архітектурою, літературою, музикою, театром, цирком, кіно) |
| 6    | Жанри мистецтва                          | Анімалістичний жанр. Пейзаж                                                                                              |
|      |                                          | Портретний жанр                                                                                                          |
|      |                                          | Побутовий жанр. Натюрморт                                                                                                |
|      |                                          | Жанри: історичний, міфологічний, релігійний, батальний                                                                   |
| 7    | Мистецтво: діалог традицій і новаторства | Мистецтво в нашому житті                                                                                                 |
|      |                                          | Дизайн                                                                                                                   |

**5 клас. Види образотворчого мистецтва**

| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Зміст навчального матеріалу |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> види графіки, засоби художньої виразності графіки (лінія, штрих, крапка, пляма); основні закони композиції</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>відтворює</i> об'єкти навколишнього світу засобами художньої виразності графіки;</li> <li>• <i>передає</i> об'єм предметів засобами світлотіні;</li> <li>• <i>дотримується</i> основних законів композиції;</li> <li>• <i>застосовує</i> різні графічні техніки та матеріали</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> власні судження про естетичну цінність графічних творів;</li> <li>• <i>аналізує</i> власні графічні творчі роботи та роботи однолітків;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> значення графіки як основи інших видів образотворчого мистецтва</li> </ul> | <p>Графіка</p>              |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> види живопису; властивості кольору (насиченість, світлота, відтінок);</li> <li>• <i>називає</i> засоби художньої виразності живопису (колір, колорит, контраст, нюанс, колірна гама)</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>відтворює</i> красу навколишнього світу засобами живопису;</li> <li>• <i>передає</i> об'єм предметів кольором;</li> <li>• <i>дотримується</i> основних законів композиції;</li> <li>• <i>уміє</i> передавати плановість засобами живопису;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Живопис</p>              |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>застосовує</i> різні живописні техніки та матеріали (акварель, гуаш)</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>аналізує</i> власні живописні творчі роботи й роботи своїх однолітків;</li> <li>● <i>висловлює</i> судження, ціннісні ставлення до творів живопису, які є культурним надбанням людства в Україні й світі</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                        |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннявий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>знає</i> види скульптури й декоративно-прикладного мистецтва; матеріали скульптури; види орнаментів;</li> <li>● <i>розуміє</i> засоби художньої виразності скульптури й декоративно-прикладного мистецтва;</li> <li>● <i>називає</i> закономірності стилізації</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>уміє</i> створювати художні образи людей, тварин, сюжетно-тематичні композиції з різних пластичних матеріалів (кругла скульптура, рельєф);</li> <li>● <i>уміє</i> створювати орнаментальні композиції;</li> <li>● <i>стилізує</i> природні форми (тварин, птахів, квітів) для створення декоративних композицій;</li> <li>● <i>застосовує</i> різні техніки, прийоми та матеріали для реалізації творчого задуму в декоративних і скульптурних композиціях</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>висловлює</i> власні судження про твори декоративно-прикладного мистецтва й скульптури;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> значення творів декоративно-прикладного мистецтва і скульптури у формуванні і збереженні культурної спадщини України й світу</li> </ul> | <p>Скульптура.<br/>Декоративно-прикладне мистецтво</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>розуміє</i> зв'язок образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтв (музикою, літературою, театром, цирком, кіно);</li> <li>● <i>знає та розуміє</i> особливості засобів художньої виразності різних видів мистецтв</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>застосовує</i> відповідні засоби художньої виразності, техніки та матеріали для створення композицій;</li> <li>● <i>уміє</i> створювати образотворчі композиції, які відображають взаємозв'язок між різними видами мистецтв</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>висловлює</i> власні судження про нерозривну єдність різних видів мистецтв;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> те, що в поєднанні образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтв повною мірою відображається багатоплановість і складність навколишнього середовища;</li> <li>● <i>виявляє</i> значення роботи художника в театральному, цирковому мистецтві та кіно</li> </ul> | <p>Взаємодія образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтв</p> |
| <p><b>Наприкінці 5 класу учень/учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● розрізняти види образотворчого мистецтва, порівнювати засоби художньої виразності творів образотворчого мистецтва, інтерпретувати їхній зміст;</li> <li>● розуміти взаємодію образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва (літературою, музикою, театром, цирком, кіно) та застосовувати міжпредметні компетентності в зображальній та виражальній діяльності;</li> <li>● виконувати практичні роботи в різних техніках образотворчого мистецтва;</li> <li>● висловлювати власні судження щодо творів образотворчого мистецтва, виявляти естетичне ставлення до них, брати участь у міжособистісному спілкуванні з приводу мистецтва, співпрацювати в групах;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                    |



- проявляти допитливість у процесі пізнання образотворчого мистецтва, використовувати різні джерела інформації в пізнавально-практичній діяльності

## 6 клас. Жанри образотворчого мистецтва

| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Зміст навчального матеріалу            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> особливості анімалістичного і пейзажного жанрів; види пейзажів; елементарну будову тварин;</li> <li>• <i>розуміє</i> закони лінійної та повітряної перспективи; послідовність зображення тварин та пейзажу</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>створює</i> художні образи тварин на площині та об'ємні, у статиці та динаміці;</li> <li>• <i>передає</i> простір засобами лінійної та повітряної перспективи;</li> <li>• <i>дотримується</i> законів композиції під час виконання творчих робіт</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>усвідомлює</i> відповідальність людини за збереження природного середовища свого краю, України й планети;</li> <li>• <i>висловлює й аргументує</i> своє ставлення до творів анімалістичного та пейзажного жанрів</li> </ul> | <p>Анімалістичний жанр.<br/>Пейзаж</p> |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> види портрету й особливості портретного жанру;</li> <li>• <i>розуміє</i> елементарну будову та пропорційні особливості голови та фігури людини</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>створює</i> образи людини на площині та в об'ємі;</li> <li>• <i>зображує</i> фігуру людини у статиці та динаміці;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Портретний жанр</p>                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>відтворює</i> міміку, емоційні стани людини;</li> <li>• <i>застосовує</i> художні прийоми для створення шаржів, карикатур</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> судження щодо творів портретного жанру різних видів, стилів, епох;</li> <li>• <i>висловлює</i> ціннісні ставлення щодо ролі портретів як культурного надбання людства;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> цінність поваги, розуміння, шанобливого ставлення до людини</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                               |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннявий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> закони зображення інтер'єру</li> <li>• <i>розуміє</i> особливості побутового жанру й натюрморту;</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>виконує</i> пошукові ескізи варіантів композиції натюрморту;</li> <li>• <i>дотримується</i> послідовності зображення натюрморту;</li> <li>• <i>зображує</i> натюрморти в різних видах образотворчого мистецтва;</li> <li>• <i>відтворює</i> сцени з повсякденного життя людей у сюжетно-тематичних і декоративних композиціях;</li> <li>• <i>застосовує</i> різні техніки та матеріали у процесі виконання творчих робіт</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> ціннісні ставлення щодо творів образотворчого мистецтва, які відображають життя та побут різних верств населення минулого й сучасності;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> загальнолюдські, естетичні та художні цінності, транслятором яких є образотворче мистецтво</li> </ul> | <p>Побутовий жанр.<br/>Натюрморт</p>                          |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннявий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає і розуміє</i> особливості історичного, міфологічного, релігійного, батального жанрів</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Жанри: історичний, міфологічний, релігійний, батальний</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>уміє</i> виділяти композиційний центр у сюжетно-тематичній композиції;</li> <li>• <i>використовує</i> різні техніки для створення сюжетно-тематичні композиції в історичному, батальному, релігійному, міфологічному жанрах</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>усвідомлює</i> роль образотворчого мистецтва як засобу збереження історичної пам'яті людства;</li> <li>• <i>висловлює</i> судження щодо творів мистецтва вітчизняного і світового значення</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     |                                                          |
| <p><b>Наприкінці 6 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• інтерпретувати твори образотворчого мистецтва різних жанрів;</li> <li>• виконувати творчі роботи в різних жанрах образотворчого мистецтва;</li> <li>• розуміти зв'язок образотворчого мистецтва з предметами інших освітніх галузей, застосовувати міжпредметні компетентності в зображальній і виражальній діяльності;</li> <li>• висловлювати оцінні судження щодо творів образотворчого мистецтва різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до художньої діяльності, брати участь у дискусіях з приводу мистецтва, аргументувати власну думку, поважати думки інших;</li> <li>• проявляти активність у процесі пізнання образотворчого мистецтва, використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації</li> </ul> |                                                          |
| <p align="center"><b>7 клас. Мистецтво: діалог традицій і новаторства</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                          |
| <p align="center"><b>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p align="center"><b>Зміст навчального матеріалу</b></p> |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>орієнтується</i> у видах архітектури;</li> <li>• <i>знає</i> архітектурні пам'ятки свого регіону, України та світу;</li> <li>• <i>розуміє</i> регіональні особливості й символіку різних видів</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p align="center">Мистецтво в нашому житті</p>           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| <p>декоративно-прикладного мистецтва (розпис, кераміка, вишивка, писанкарство, витинанка, народна іграшка тощо)</p> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• зображує архітектурні споруди за законами лінійної перспективи (екстер'єр, інтер'єр з пам'яті, за уявою);</li> <li>• створює ескізи проектів, макети екстер'єру й інтер'єру;</li> <li>• використовує в декоративно-прикладній діяльності символіку традиційної орнаментики й кольору;</li> <li>• виконує творчі роботи в різних техніках декоративно-прикладного мистецтва</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• усвідомлює фундаментальне значення народного мистецтва й цінність особистого внеску в розвиток української культури;</li> <li>• висловлює власні судження про необхідність збереження пам'яток архітектури як художнього надбання людства;</li> <li>• виявляє емоційно-ціннісне ставлення щодо творів архітектури</li> </ul> |        |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• знає види дизайнерської діяльності (графічний, промисловий, ландшафтний тощо);</li> <li>• орієнтується в основах специфіки видів дизайнерської діяльності</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• розробляє ескізи дизайну середовища; ескізи одягу з урахуванням національних традицій і сучасних тенденцій у моді; ескізи для різних видів поліграфічної продукції;</li> <li>• проектує, моделює транспортні засоби, побутові предмети на основі природних</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Дизайн |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>форм;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>використовує</i> медіа-технології у процесі створення дизайнерського продукту</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює</i> власні судження про роль сучасних тенденцій мистецтва у формуванні та розвитку культурного середовища України й світу;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> важливість творчої діяльності для самореалізації особистості</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
| <p><b>Наприкінці 7 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• самостійно інтерпретувати художні явища сучасності в єдності традицій і новаторства, розуміти їхні зв'язки з природним, соціальним і культурним середовищами;</li> <li>• застосовувати набуті знання й уміння для творчої самореалізації в соціокультурній діяльності;</li> <li>• розуміти зв'язок образотворчого мистецтва з предметами інших освітніх галузей та застосовувати міжпредметні компетентності у процесі творчості;</li> <li>• висловлювати критичні судження щодо художніх явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументувати власну позицію під час дискусії, брати участь у культурному житті суспільства;</li> <li>• проявляти активність у процесі пізнання художніх явищ сучасності, використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні технології у творчо-пошуковій діяльності</li> </ul> |  |

### Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (5–7 класи)

70 годин на рік (2 години на тиждень), з них 8 годин — резервний час

| Клас | Тема року                                | Теми                               |
|------|------------------------------------------|------------------------------------|
| 5    | Види мистецтва                           | Народне і професійне мистецтво     |
|      |                                          | Взаємодія і синтез мистецтва       |
| 6    | Жанри мистецтва                          | Образи природи в мистецьких жанрах |
|      |                                          | Образ людини в мистецьких жанрах   |
| 7    | Мистецтво: діалог традицій і новаторства | Мистецтво в нашому житті           |
|      |                                          | Новітні мистецькі явища            |

| 5 клас. Види мистецтва                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Зміст навчального матеріалу    |
| <p><b>Учень / учениця</b><br/> <b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> види та засоби художньої виразності графіки, живопису, скульптури; види орнаментів і символіку кольорів;</li> <li>• <i>називає</i> характерні ознаки вокальної та інструментальної музики;</li> <li>• <i>розуміє</i> основні засоби музичної виразності, їхню роль у створенні музичного образу;</li> <li>• <i>орієнтується</i> в особливостях народних пісень і танців, <i>розуміє</i> зв'язок народної і професійної музики</li> </ul> | Народне і професійне мистецтво |

### ***Діяльнісний компонент***

- виконує пісні, зокрема з елементами театралізації, ритмічним супроводом;
- порівнює й інтерпретує зміст прослуханих вокальних й інструментальних творів програмної і непрограмної музики;
- розрізняє тембри співацьких голосів, українських народних інструментів;
- аналізує та порівнює тембри інструментів симфонічного оркестру;
- створює композиції з графіки, живопису, скульптури, використовуючи різні техніки та матеріали;
- застосовує правила симетрії й ритму під час створення декоративних композицій;
- відтворює природну форму тварин у різних художніх техніках;
- уміло добирає формат і варіанти розташування елементів композиції, передає плановість

### ***Ціннісний компонент***

- виявляє емоційно-ціннісне ставлення до народного і професійного мистецтва;
- висловлює судження про загальнолюдські, естетичні й художні цінності, транслятором яких є мистецтво;
- усвідомлює українську культурну ідентичність, виявляє шану до мистецького надбання українського народу і гордість за нього;
- усвідомлює важливість творчої діяльності для самореалізації особистості

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>знає і розуміє особливості взаємодії різних видів мистецтва (музики, образотворчого мистецтва, архітектури, літератури тощо) та специфіку синтетичного мистецтва (хореографія, театр, цирк, кіно)</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>добирає тематичні мистецькі колекції, передає зміст музичних образів у малюнках;</li> <li>уміє відтворювати художні образи у різних видах мистецтва</li> <li>інтерпретує образний зміст творів різних видів мистецтва й порівнює засоби його втілення</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>виявляє емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їх вплив;</li> <li>висловлює ціннісне ставлення до творів різних видів мистецтва;</li> <li>висловлює судження про загальнолюдські, естетичні й художні цінності, транслятором яких є твори різних видів мистецтва</li> </ul> | <p>Взаємодія і синтез мистецтв</p> |
| <p><b>Наприкінці 5 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>інтерпретувати зміст творів різних видів мистецтва, усвідомлюючи їх специфіку та взаємодію;</li> <li>виконувати пісні з елементами театралізації;</li> <li>виконувати творчі роботи в різних видах образотворчого мистецтва;</li> <li>розуміти зв'язок різних видів мистецтва та застосовувати міжпредметні компетентності у процесі художньо-творчої діяльності;</li> <li>висловлювати власні судження про мистецтво, виявляти естетичне ставлення до мистецької діяльності, брати участь у міжособистісному спілкуванні з приводу мистецтва, співпрацювати в малих і великих групах;</li> <li>використовувати різні медіаресурси і комп'ютерні технології в навчально-творчій діяльності</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  |                                    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                    |



| 6 клас. Жанри мистецтва                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Зміст навчального матеріалу               |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>знає особливості жанрів образотворчого мистецтва (портрет, побутовий, історичний, міфологічний, релігійний, батальний);</li> <li>розуміє характерні ознаки камерно-вокальних і хорових жанрів (пісня, гімн, романс, кантата, ораторія, літургія та ін.), типи розвитку музики</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>виконує пісні, імпровізує нескладний супровід до них;</li> <li>застосовує набуті знання про жанри вокальної музики у власній виконавській діяльності;</li> <li>створює образи людини (зокрема, з натури) (на площині та в об'ємі, у статиці та динаміці), дотримуючись пропорційних особливостей голови, фігури;</li> <li>виконує сюжетно-тематичні композиції у різних жанрах образотворчого мистецтва</li> <li>інтерпретує образний зміст і визначає форму творів камерно-вокальної і хорової музики різних жанрів</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>виявляє емоційно-ціннісного ставлення до творів мистецтва;</li> <li>відтворює різними способами емоційні стани, що викликали твори мистецтва;</li> <li>усвідомлює загальнолюдські цінності творів різних жанрів</li> </ul> | <p>Образ людини у мистецьких жанрах</p>   |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>знає характерні ознаки музичних жанрів — камерно-інструментальних (прелюдія, ноктюрн, рондо, варіації, етюд-картина, соната тощо) і симфонічних (увертюра,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Образи природи у мистецьких жанрах</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>концерт, симфонія, симфонічна поема, симфонічна сюїта тощо), типи розвитку музики;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>розуміє</i> особливості жанрів образотворчого мистецтва (пейзаж, натюрморт, анімалістичний жанр)</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>уміє</i> виконувати народні та композиторські пісні;</li> <li>● <i>уміє</i> створювати живописні й графічні пейзажі та натюрморти;</li> <li>● <i>розпізнає</i> зміст і визначає форму творів камерно-інструментальної та симфонічної музики різних жанрів;</li> <li>● <i>створює</i> образи тварин (на площині та в об'ємі, у статиці та динаміці);</li> <li>● <i>використовує</i> закони кольорознавства, перспективи (лінійна, повітряна), прийоми композиції, техніки й матеріали в художньо-практичній діяльності відповідно до творчого задуму;</li> <li>● <i>передає</i> уявний простір засобами лінійної та повітряної перспективи;</li> <li>● <i>застосовує</i> набуті знання про жанри інструментальної музики й образотворчого мистецтва у процесі інтерпретації художніх творів і міжособистісного спілкування</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>оцінює й висловлює</i> судження щодо мистецьких витворів різних жанрів;</li> <li>● <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до творів мистецтва;</li> <li>● <i>відтворює</i> різними способами емоційні стани, втілені в художніх образах;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> загальнолюдські цінності творів різних жанрів;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> необхідність бережливого ставлення до природних ресурсів свого краю й планети</li> </ul> |  |
| <p><b>Наприкінці 6 класу учень/учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● інтерпретувати твори мистецтва різних жанрів, усвідомлюючи єдність змісту і форми, типи розвитку музики;</li> <li>● виконувати пісні різних жанрів (соло, в ансамблі, хорі), створювати домашню фонотеку, складати програми</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |

| <p>шкільних і позашкільних концертів;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• виконувати творчі роботи в різних жанрах образотворчого мистецтва, оформлювати шкільні тематичні виставки;</li> <li>• розуміти зв'язок мистецтва з предметами інших освітніх галузей і застосовувати міжпредметні компетентності у різноманітній творчій діяльності;</li> <li>• висловлювати оцінні судження щодо творів мистецтва різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до мистецької діяльності, брати участь у дискусіях, порівнювати власну думку з думкам інших і толерантно ставитися до них, виявляти ініціативу та взаємодопомогу у груповій роботі;</li> <li>• проявляти активність у процесі пізнання мистецтва, використовувати у пошуковій діяльності медіаресурси</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>7 клас. Мистецтво: діалог традицій і новаторства</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                    |
| <b>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Зміст навчального матеріалу</b> |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>орієнтується</i> в особливостях музичної культури рідного краю;</li> <li>• <i>орієнтується</i> в особливостях декоративно-прикладного мистецтва (розпис, писанкарство, вишивка, витинанка, народна іграшка тощо);</li> <li>• <i>знає</i> про особливості аранжування народної та академічної музики;</li> <li>• <i>наводить приклади</i> відображення етнічних мотивів у класичній і сучасній музиці;</li> <li>• <i>розуміє</i> особливості архітектури як виду мистецтва;</li> <li>• <i>називає</i> найвідоміші архітектурні пам'ятки рідного краю, України</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>виконує</i> пісні, <i>створює</i> вокальні та інструментальні імпровізації;</li> <li>• <i>порівнює</i> оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань;</li> <li>• <i>створює</i> архітектурні образи у різних техніках (по пам'яті, за уявою);</li> <li>• <i>розробляє</i> ескізи виробів декоративно-прикладного мистецтва та виконує творчі роботи (розпис, вишивка, витинанка, народна іграшки тощо) з урахуванням традицій;</li> <li>• <i>застосовує</i> знання та вміння з аранжування музики у власній виконавській творчості;</li> </ul> | <p>Мистецтво у нашому житті</p>    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>застосовує</i> знання особливостей архітектури й декоративно-прикладного мистецтва у побуті;</li> <li>● <i>інтерпретує</i> твори мистецтва</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>визначає</i> естетичну оцінку творам різних видів мистецтва;</li> <li>● <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до творів мистецтва;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> необхідність збереження художнього надбання українського народу та різних народів світу;</li> <li>● <i>усвідомлює</i> українську культурну ідентичність, виявляє шану до мистецького надбання українського народу і гордість за нього;</li> <li>● <i>пропагує</i> національну культуру через власну художньо-творчу діяльність</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                        |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>орієнтується</i> в особливостях музичних явищ XX–XXI ст. (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня, мюзикл, електронна музика);</li> <li>● <i>знає</i> сучасні медіатехнології для створення дизайнерського виробу;</li> <li>● <i>наводить приклади</i> видів дизайну (графічний, промисловий, ландшафтний, арт-дизайн)</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>виконує</i> вокальні твори сучасних напрямів (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня тощо);</li> <li>● <i>створює</i> елементарні музичні композиції з використанням комп’ютерних технологій;</li> <li>● <i>розробляє</i> ескізи дизайну середовища, транспорту, побутових виробів, одягу, поліграфічної продукції;</li> <li>● <i>використовує</i> знання про новітні музичні явища у власній творчій діяльності;</li> <li>● <i>застосовує</i> дизайнерські вміння у власному житті</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>виявляє</i> емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їх вплив;</li> </ul> | <p>Новітні мистецькі явища, дизайн</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>● <i>аналізує, інтерпретує, виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до творів мистецтва та художніх явищ сучасності і довкілля (зокрема медіа й інтернет-простору);</li> <li>● <i>усвідомлює</i> загальнолюдські, естетичні й художні цінності, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; усвідомлює українську культурну ідентичність;</li> <li>● <i>виявляє</i> повагу й толерантне ставлення до культурного розмаїття різних регіонів світу</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
| <p><b><i>Наприкінці 7 класу учень / учениця виявляє здатність:</i></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● самостійно інтерпретувати мистецькі явища сучасності, розуміючи їх зв'язок із природним, соціальним і культурним середовищами;</li> <li>● виконувати сучасні вокальні твори, зокрема мовою оригіналу, створювати елементарний музичний супровід до них, застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації;</li> <li>● виконувати творчі роботи з використанням досягнень мистецтва сучасності; здійснювати художнє оформлення шкільних заходів, брати участь у соціокультурній діяльності;</li> <li>● розуміти зв'язок мистецтва з предметами інших освітніх галузей і застосовувати міжпредметні компетентності в соціокультурній діяльності;</li> <li>● висловлювати критичні судження щодо мистецьких явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументовано доводити власну позицію під час дискусії, брати участь у різних видах індивідуальної і колективної мистецької діяльності;</li> <li>● проявляти самостійність у процесі пізнання явищ мистецтва сучасності, використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні програми в пошуково-дослідній діяльності</li> </ul> |  |

# Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (8–9 класи)

35 годин на рік (1 година на тиждень), з них 4 години — резервний час

| Клас | Тема року                       | Теми                                                                                                             |
|------|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 8    | Мистецтво в культурі минулого   | Стилі та напрями мистецтва стародавніх епох і цивілізацій: античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс |
|      |                                 | Стилі та напрями мистецтва: бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм                                        |
| 9    | Мистецтво в культурі сучасності | Стилі та напрями мистецтва: імпресіонізм і постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм                           |
|      |                                 | Екранні мистецтва. Форми поширення мистецтва (музеї, медіа, реклама)                                             |

| 8 клас                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Мистецтво в культурі минулого                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                             |
| Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Зміст навчального матеріалу |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>орієнтується в особливостях стилів мистецтва (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс);</li> <li>знає вітчизняні й світові архітектурні пам'ятки стародавніх епох</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>розрізняє стилі у різних видах мистецтва (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс);</li> </ul> | Стилі та напрями мистецтва  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>використовує</i> різні художні матеріали у зображенні архітектурних споруд і виконує живописні й графічні композиції у різних стилях;</li> <li>• <i>використовує</i> спеціальну термінологію під час колективних обговорень явищ мистецтва</li> <li>• <i>застосовує</i> набуті знання і вміння в художньо-творчій діяльності, під час виконання проектів</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>усвідомлює</i> необхідність збереження мистецької спадщини рідного краю й світу;</li> <li>• <i>оцінює</i> і висловлює власне судження щодо творів мистецтва</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                     |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>орієнтується</i> в особливостях стилів мистецтва (бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм)</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>розрізняє</i> стилі у різних видах мистецтва;</li> <li>• <i>виконує</i> ескізи, композиції, театралізації;</li> <li>• <i>застосовує</i> знання і вміння щодо стилів і напрямів мистецтва у художньо-творчій діяльності, при виконанні індивідуальних і групових проектів;</li> <li>• <i>застосовує</i> спеціальну термінологію в процесі міжособистісного спілкування</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>усвідомлює</i> цінність історичної та мистецької спадщини України та світу;</li> <li>• <i>обґрунтовує</i> судження щодо ролі людини у створенні і збереженні культурної спадщини свого народу й людства</li> </ul> | <p>Стили та напрями мистецтва<br/>(продовження)</p> |
| <p><b>Наприкінці 8 класу учень / учениця виявляє здатність</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• інтерпретувати зміст творів мистецтва різних видів і стилів відповідно до соціокультурного контексту;</li> <li>• розробляти індивідуальні та колективні проекти з мистецтва різних епох;</li> <li>• застосовувати зв'язки між різними видами мистецтва у художньо-творчій діяльності;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                     |

| <ul style="list-style-type: none"> <li>• висловлювати особистісно-ціннісне ставлення щодо мистецтва різних стилів, виявляти комунікативні вміння в процесі обговорення різних явищ мистецтва в групах, виконувати проекти з мистецтва;</li> <li>• здійснювати самостійну пошукову діяльність щодо мистецтва різних стилів, використовувати музейні матеріали;</li> <li>• мислити творчо, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя для підвищення власного добробуту і для розвитку суспільства та держави</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>9 клас. Мистецтво у культурі сучасності</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                     |
| <b>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Зміст навчального матеріалу</b>                  |
| <p><b>Учень / учениця</b></p> <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• розуміє особливості стилів і напрямів мистецтва (імпресіонізм та постімпресіонізм, різновиди модернізму і постмодернізму);</li> <li>• знає спадщину видатних діячів вітчизняного мистецтва</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• створює живописні, графічні та декоративні композиції у різних стилях і напрямках;</li> <li>• застосовує знання про стилі та напрями мистецтва для самореалізації;</li> <li>• планує виконання проектів у процесі художньо-творчої і соціокультурної діяльності</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• інтерпретує й порівнює твори мистецтва різних стилів і напрямів;</li> <li>• оцінює твори видатних діячів мистецтва України й світу;</li> <li>• усвідомлює і оцінює роль людини у створенні історичної і культурної спадщини України та світу;</li> <li>• усвідомлює значення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу</li> </ul> | <p>Стилi та напрями мистецтва<br/>(продовження)</p> |
| <b>Учень / учениця</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Екранні мистецтва.                                  |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <p><b>Знаннєвий компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знає</i> види екранних мистецтв, жанри кіномистецтва;</li> <li>• <i>називає</i> найвідоміші музеї й художні галереї рідного краю, України, світу;</li> <li>• <i>розуміє</i> форми збереження культурної спадщини, роль музеїв та медіа у поширенні мистецтва;</li> <li>• <i>розуміє</i> значущість мистецтва в діалозі культур</li> </ul> <p><b>Діяльнісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>класифікує</i> твори мистецтва різних видів, жанрів, стилів і напрямів;</li> <li>• <i>аналізує</i> й критично <i>оцінює</i> сучасні явища культури, зокрема телебачення і рекламу;</li> <li>• <i>уміє</i> створювати ескізи рекламної продукції вітчизняного виробництва;</li> <li>• <i>використовує</i> комп'ютерні технології, зокрема ресурси Інтернету, для віртуальних екскурсій музеями України та світу, для виконання проєктів;</li> <li>• <i>застосовує</i> набуті художні знання і вміння для саморозвитку, естетизації середовища;</li> </ul> <p><b>Ціннісний компонент</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>висловлює й обґрунтовує</i> судження щодо збереження мистецтва України та світу;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> значення загальнолюдських, естетичних та художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> необхідність збереження художнього надбання людства;</li> <li>• <i>усвідомлює</i> українську культурну ідентичність, виявляє шану до мистецького надбання українського народу і гордість за нього</li> </ul> | <p>Форми поширення мистецтва</p> |
| <p><b>Наприкінці 9 класу учень / учениця виявляє здатність:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• самостійно інтерпретувати зміст творів мистецтва різних видів і стилів, розуміючи їх значення для розвитку культури;</li> <li>• виконувати творчі роботи та індивідуальні або колективні мистецькі проєкти з використанням традиційних і комп'ютерних технологій;</li> <li>• застосовувати зв'язки між різними видами мистецтва у художньо-творчій діяльності;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                  |

- виявляти особистісно-ціннісне ставлення до художніх явищ сучасності, висловлювати аргументовані оцінки,
- брати активну участь у дискусіях, шкільних культурно-мистецьких заходах;
- здійснювати самостійну пошуково-дослідну діяльність щодо мистецьких явищ різних стилів і напрямів, використовувати комп'ютерні технології для віртуальних екскурсій, презентації результатів проектної діяльності; створення і оформлення шкільних музейних колекцій, художніх галерей, мистецьких віталень;
- мислити творчо, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя для підвищення власного добробуту і для розвитку суспільства та держави